

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

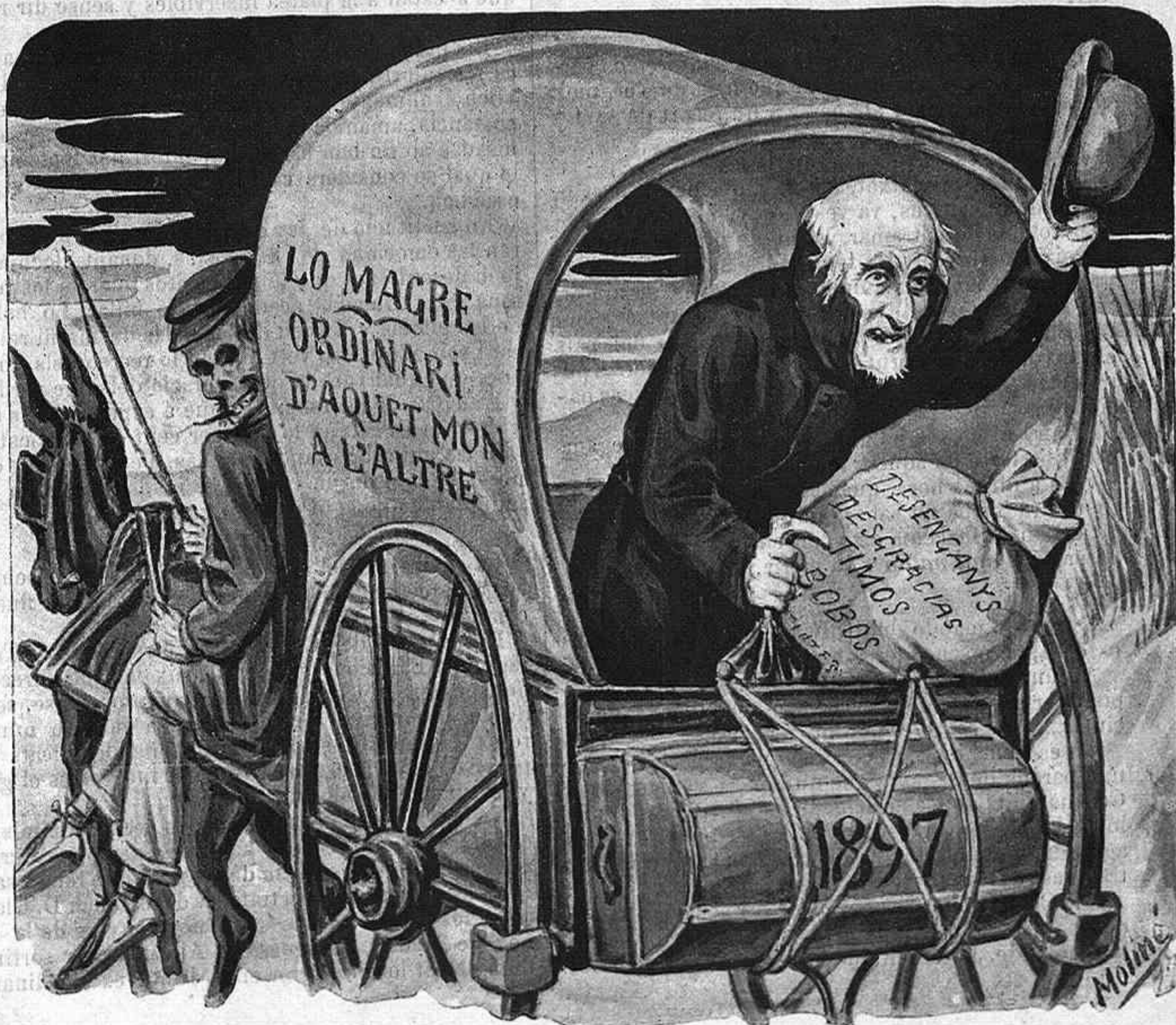
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

DESPEDIDA DEL ANY

CRONICA

Los anys adquireixen personalitat real, ó á lo menos aixís ho sembla.

Venen al món completament desconeguts, comencen á passar y per espay de dotze mesos van caminant y se 'ns emportan, fins que al desapareixer ens deixan, perque l' any nou ens reprengui y fassi ab nosaltres lo mateix que ha fet l' anterior: passar y emportarse'n.

Molts sers humans van quedantse pel camí... altres venen á sustituhirlos. Aixís, paulatinament, las generacions se renovan. Pero 'l temps y la vida son sempre iguals: ratxadas efimeras... vent y res mes.

Ja ho deya 'l ricatxo Sr. Rosés á qui van enterrar dilluns:—La vida es res. Figúrinse que prenen bitllet pel tren de Fransa: la locomotora xiula y arrenca, y xup, xup, xup, després de detenirse pochs moments davant de algunas estacions, arriban á la de Granollers. Vinga una truyteta. Tot menjantsela tornan á pujar al wagó y altra vegada xup, xup, xup, rodolant, rodolant y anant fent novas estacions s' aturan á la del Empalme. Quinze minuts de parada, y altre cop al tren, y xup, xup, xup; lo trajecte s' va escursant per moments, y quan menos se'n adonan ja son á Port-bou, al terme del viatge. Aixó es la vida.

Aixís s' expressava 'l Sr. Rosés, y dintre de son especial simbolisme no deixava de tenir rahó. La truiteta d' ous deu representar algún goig, algún plaher, alguna calaveradeta de la juventut sempre dotada de bonas dents y millor apetit. L' Empalme deu significar l' unió conjugal, y Port-bou el cementiri.

***
Deyam al comensar que 'ls anys adquireixen personalitat real, y ara afegirém que han de ser molt sossos per no deixar al anarse'n un recort de sa fetsomía peculiar.

La del 97 es bastant característica.

Esquálit, esprimatxat, manso, obedient, passiu, privat de iniciativas, va vestit de vións com los pobres soldats de Ultramar. Es un de aquells anys que 's deixan embarcar. Ha fet fondre molt greix á la gent y á penas si ha aumentat los cabals de ningú.

Porta un róssech d' empréstits arrastrantse sobre un toll de sanch y llágrimas, que son las del país espanyol, formant brut fanguieig ab las materias putrefactas procedents de las corrupcions políticas nacionals.

L' any ni menos ha girat la cara una sola vegada per llibertarse de aqueix remolch tan anguniós.

Sols á última hora, quan ja tenia una cama á la sepultura 'ns ha fet saber que á Filipinas s' ha realitzat la pau... Succedia aixó pels encontorns de Nadal: va pagar l' *aguinaldo* y va morir.

***
Durant lo mando del 97 Barcelona s' ha fet mes extensa, pero sense ferse mes *gran*.

Algúns dels pobles circunvehíns agregats á la capital per disposició superior, son avuy barris de la ciutat... dels *comptes* que no 's pagan.

Ab escepció de Sant Gervasi que va portar en dot una parella de gegants que durant la senmana del Corpus units ab los antichs de la ciutat van lluhir lo garbo per aquests carrers, lo resto dels pobles agregats lo únich que han portat han sigut trampas, trampas, trampas y fora.

A la Casa Gran hi ha hagut en primer lloch cambi de una part de l' Ajuntament, y ab posteriorit cambi d' arcalde. Lo únich que no ha cambiat son los

vicis de una administració ruïnosa, tortuosa y misteriosa. Tal estém com estavam, sino pitjor.

Com á obras públicas de importancia, s' ha establert l' alumbrat eléctric per dos empresas rivals que han treballat á competencia en espatllar carrers, y que després á competencia també se las han apostadas á qui d' ellas donaria una llum que se semblés mes á la de las antiguas llumaneras. Tot aixó amenizat ab un que altre sotrach al transeunt desprevingut que haja posat los peus sobre las blacas dels pous de registre fortament electrizadas. Las víctimas de aquests accidents no dirán que la llum eléctrica siga tan dolenta per quan alguns d' ells han lograt veure las estrellas al mitj del día.

Lo problema de la plassa de Catalunya no ha adelantat un pas, convertint á Barcelona en aquélla célebre ciutat oriental de que parlava 'l fantasiós Sendil, dihent que tenia una plassa tan gran, que al mitj de aqueixa plassa hi havia un desert.

Si 'ls modernistas han establert la taberna dels IV gats, l' Ajuntament, sens dupte per no ser menos, ha instalat al Parch las gabias dels IV gossos, dispensant als cans de bonas familias y de castas distingidas una protecció proporcionada en sentit contrari á las persecucions que 'ls del carretó municipal exerceixen contra 'ls gossos que surten al carrer sense ostentar la condecoració de la placa, es á dir: contra 'ls gossos que no poden satisfacer l' impost. Ni sent gos se pot ser pobre.

***
Durant lo regnat del 97, los teatros barceloníns han arrastrat una vida lánguida y precaria. Els que cultivan lo género serio, la major part de las nits s' han quedat tan serios com las butacas desocupadas, que s' están á la platea inservibles y sense dir res á ningú.

Els del género xich han sigut, en cambi, una mica mes afortunats, demostrantse que avuy día 'l públich s' alimenta principalment de petitesas sense sustancia, amanidas ab música xaranguera, y amenizadas ab un bon esclat de pantorrillas femeninas, lo qual se considera com l' última expressió del art escénich.

En substitució de las emocions teatrals preponderan las emocions de las apostas, donant lloch á un joch desenfrenat que té per garitos tolerats los frontons y las tituladas academias de billar. Lo boleig de las pilotas y 'l xoch de las bolas de marfil relliscant sobre 'l panyo vert forman lo recreo dels jugadors que guanyan, la desesperació dels que perden, y l' alegría de las empresas que á expensas dels uns y dels altres cobran lo tant per cent de las apostas.

Y las autoritats tan tranquilas. Perque encare que un vell adagi digui: «Qui juga no dorm», es un fet induptable que «qui deixa jugar, pesa figas».

***
Las darrerías del any de desgracia 1897 se senyalan á Barcelona ab una verdadera catástrofe financiera.

Los senyors del Consell del Ferro-carril de Tarragona á Barcelona y Fransa, baix la sabia direcció del seráfich D. Claudi Planás, van proposarse, sens dupte, per cástich de goluts, que á un gran número de familias que tenen sos capitals empleats en paper de aquella companyía, se 'ls indigestés el gall y 'ls turrans. Y ho van conseguir.

No en va la gula figura entre 'ls pecats capitals, y ells, D. Claudi 'l primer, han mirat sempre ab gran zel per la preponderancia de las prácticas religiosas.

La historia trista dels trátechs del católich D. Claudi ab los juheus de París, amos y senyors de la línea de Madrit, Zaragossa y Alicante, van sortir á llum ab tot lo seu horror en la Junta extraordinaria

de accionistas, celebrada l' dia de Sant Esteve proto-màrtir (!).

S' ha posat en clar lo fracàs complet de las negociacions de fusió entre las dos companyias, entauladas temps enrera, á causa de la impertinencia dels juheus, empenyats en inspeccionar los llibres y 'ls comptes dels catòlics, com si aquesos que tants miracles han fet (ó sino que ho diga la posició brillant que particularment cada un d'ells disfruta) siguessin capassos de amagos y gatuperis. La fé es cega. Y 'ls homes del Consell del F. C. de Tarragona á Barcelona y Fransa, son avants que tot homes de fé. Els juheus, en cambi, van sempre ab els ulls oberts, y no miran trevas á ningú.

Resultat: qu' en la impossibilitat de satisfacer los 30 milions de pessetas que al firmar lo compromís de fusió enmatllaven á la Companyia de Alicante, han pres l' acort de acullirse al benefici de la suspensió de pagos.» (sic).

Als que no sápigam ni entengan que la suspensió de pagos puga ser un benefici, ja 'ls ho dirán de missas. Per aixó, sens dupte, D. Claudi va erigir la suntuosa iglesia de Port-bou.

Termina, donchs, l' any 97 ab un xoch, no ja entre dos trens sino entre dos companyias. Ja cal que l' any 98 prepari las camillas, las desfilas, las venas, y 'ls sants olis... Lo cor me diu que hi haurá molta frencadissa d' ossos.

P. DEL O.

¡GANGA!

Vinticinch mocadors de fil, brodats,
tres paraygas de seda dels més bons,
una caixa de puros enfaxats,
deu parells de mitjons,
un rellotje de plata ab inicials,
cinch anells, tres sombreros, vuyt bastóns
vint corbatas, un líquit de deu rals
per curá 'ls panallóns;
d' agullas d' corbata més de cent,
quatre jochs de gemelos, guants de pell,
una boquilla d' ámbar excelent,
medallóns ab cabell.

Aixó 'm va da una noya molt pitera
que ab mí va tení un any de relacions,
pro, entenguís; no de franch; no, senyors, era....
já cambi de petóns!

J. STARAMSA.

DEU VOS GUARD DEL HIVERN

—¿Qué's pensavan? ¿Que aquest any
me perdría pél camí?
Pues s' han errat: aquí 'm tenen
y.... ¡preparinse á patir!

EN CUMPLIMENT

DE LA LLEY

—Buenas.... Si es servit....—

Y al mateix temps, lo guardia municipal que porta la paraula m' entrega una fulla que diu: *Censo de la poblacion.*

—Dentro de dos ó tres días pasaremos á recullirla. Que no se olviden de llenarla ¡eh!....—

Saluda á la seva manera, y sense adonarse de que m' ha dit una mentida, porque segons veig immediatament en la fulla, aquesta s' ha d' omplir precisament lo día últim del any, lo guardia torna á baixar las escalas y 'm deixa sol.

Perfectament. Veus' aquí un paperot que mes que un document pel cens sembla un retrato: lo retrato d' Espanya. Gran, inmensament gran, molt mes gran de lo que en realitat li correspondria, resulta una irónica fotografia del nostre estat actual. Diner poch, pero ¿paper?... Tant com vulguin. O sino, ¡mirin de quin modo 'l prodiguém en las fullas del *Censo de la poblacion!*

Comensém per donarhi un vistasso. Dinou *casillas*. ¡Dinou!.... Dupto qu' en la línea de consums n' hi haja tantas.... ¡Ab quin gust las ompliria la Comissió del personal del nostre Ajuntament, si aixís com las casillas son fetas ab ratllas sobre 'l paper, fossin de fusta y 's pogués colocarhi en cada una mitja dotzenota d' empleats!

¿Qué diu allá dalt, á la dreta?... *Partida de...* ¡Ja!.... Aixó deu ser en previsió que un d' aquests días s' aixequin partidas ab armas: aixís no 's queda ningú sense empadronar. *Partida de...* Com si diguessim: *Partida del Guerxo, ó Partida de donya Blanca.*

¿Y aixó altre? *Parroquia*... ¡Si!.... Anéu á sapiguer á quina parroquia perteneixéu, ab aquestas complicacions de la ditxosa agregació. Encare que... ara hi cáych: aixó de *Parroquia* va pels plagas. Tots els que ho siguin s' han d' incloure en aquesta casilla. *Plagas de la parroquia*.... tal.

Va de serio; com mes me la miro aquesta fulla, mes enredada la trobo. Massa casillas.... massa paraulas dificultosas. *Pernoctaron... presentes... residentes... transeuntes... convivencia... vecinos... domiciliados*.... M' atreixo á maliciar que la mitat dels espanyols no sabrán de qué 'ls parlan... y l' altra mitat no ho entendrán.

Comensém per la primera casilla. *Nombres y apellidos*.... ¡Psé!.... Aixó encare pot anar. Prescindint dels homes que posarán que s' diuen *Milio* y de

las donas que may s' han sentit dir res mes que *Tuyas*, en aquesta secció no crech véurehi grans ensopegadas.

Segona casilla: *Sexo*. Ab rahó ó sense rahó, 'ls que portan calsas declararán que son homes y las que duhen faldillas manifestarán que son donas. Sens dupte que una investigació minuciosa y séria demostraria que molts d' aquestas afirmacions no son certas; pero no hi fa res; tanquém los ulls, siguém tolerants y passém de llarch per la segona casilla.

Tercera: *Edad*. ¡Ja voldria tenir un duro per cada maledicció que aquesta pregunta proporcionarà al govern!... ¡L' edat!—¿Per qué l' hem de posar?—criarán mes de quatre senyoras, que ja fa mitj sigle qu' están dihent que tenen trenta anys.—¿Per qué hem de descobrir secrets, qu' en rigor perteneixen al sagrat de la vida privada?

La casilla que segueix diu textualment: *Estado civil*. Que per molta gent, es lo mateix que si digués:—Los que no siguin guardias civils, ab aquesta casilla no hi tenen res que veure.

ESPANYOLERÍAS

El Español, cuando canta...
¿Aquests cantan? Donchs senyal que acaban de passar comptes y no 'ls han sortit com cal.

Un' altra casilla: *Parentesco: razón de convivencia con el cabeza de familia*.... ¡Rahó de viure ab ell!... Sort que molts tindrán la prudencia de callar; que sinó, ¡qué se 'n sabrían de cosas! ¡qué se 'n llegirían d' inconveniencias en aquesta secció!... *Es un romance*.... *Vive interinamente*.... *Están como perro y gato*....

En l' apartat següent s' entra en lo camp de l' instrucció. ¿*Sabe leer?* ¿*Sabe escribir?*.... Molts deurán dir que no, en lo qual farán santament, perque es veritat; pero en cambi, no serán pochs los que dirán que sí, imaginantse ¡oh candor pastoril! qu' escriure *Cerido* ab c es sapiguer escriure, y que llegir *güeso* y *gabón* es aixafar lo castellá ab bastanta soltura!...

Passém per alt lo de la *Naturaleza*, que hi ha qui la té bona y qui la té malaltissa, per lo qual, sense 'l consell del metje, aquesta casilla ha de ser molt difícil d' omplir, y correntnos desseguida cap al final, ens trobém ab la que porta 'l titol de: *Profesión, oficio á que se dedica*.

Ja rich pensant en los apuros que mes de quatre passarán pera contestar á aquesta pregunta. ¡*Ofici á que se dedica!*.... ¿Quín ofici posará 'l concejal que no fa de res mes que de concejal, que de ser concejal viu y que ab lo discret cultiu de la concejalía fa bullir l' olla?

Cabalment la lley, com si volgués jugarlos una broma pesada, diu categóricament que 'l ser diputat, alcalde, regidor, no es cap ofici. ¡Y donchs! ¿Qué hi escriurán los que com ofici ho consideran, en la casilla corresponent?.... ¿Qué hi posarán? ¿*Administradores de casa Garlanda?* ¿*Bremadors de la vinya comunal?*

Lo govern, com es natural, no deixarà veure las fullas á ningú y no podrém sapiguer de quín modo

aquestes dificultats haurán sigut resoltas; pero que las dificultats hi serán ho diu clarament la excessiva extensió de la fulla y, sobre tot, la deficiencia de las explicacions que l'acompanyan.

Perque—y ara aixó va en serio—es tant lo que 'ls que l'han feta han volgut especificarho tot, que engrascats en explicar lo que no necessita explicació, s'han olvidat de dir al públich que la fulla del cens, després de inscrits tots los individuos que hi tenen de figurar, *ha de ser firmada* pel cap de familia.

Aixó, que ni la fulla ho diu, ni l'arcalde s'ha recordat d'avisarho, ni la Junta del cens ho ha aclarit, es un requisit indispensable sense 'l qual tot lo demés no serveix de res.

Y aquí veurá 'l govern com y de quina manera 'm converteixo, *gratis et amore*, en colaborador de la «Direcció general del Institut Geogràfic y estadístich.»

Ja cal que en la primera concessió de *grandes* d' *Espanya* ó gangas per l'istil me tinguin present.

A. MARCH.

A LA MEVA SIMPÁTICA Y AIXERIDA BALLADORA PETRA...

Si sabs ó no sabs de lletra
es cosa que jo no sé,
pero escriuret me convé
y t' escrich, hermosa Petra;
vull veure si es que penetra
la sageta del amor
en lo fondo del teu cor
per medi de l' escriptura
y converteix en ternura
lo infinit del teu rigor.

Jo ja sé que tot ballant
podria dirte 'l que 't dich,
mes ¡ay! tan prendat estich
de lo teu tipo elegant,
que mentres l' estem voltant
pel saló de l' *Amapola*,
tan ruada 'm sento la gola
y tan prés lo pensament
que sembla Petra talment
que m' hakis donat la bola.

¡Oh! no te 'n riguis, no, Petra:
des que t' estimo, conech
que 'm torno tan groch y sech
que sembla que estigui... etcétera.
No sé si voldrás admetre
lo méu amor infinit
que per tú guardo en lo pit,
pero estigas ben segura
que si no 'm donas la cura
me moriré decandit.

Puig tant de nit com de día
buscant al amor consol,
pensant ab tú ballo sol

per faltarme companyia;
tenirte aprop méu voldria;
quan així, estich de tabola
pero per més que pidola
mon desitj, trobo que 'm tallo:
mentres jo tot solet ballo
tú t' entens y ballas sola.

Ay Petra, Petra estimada,
no desdenyis mon amor,
pensa que ab lo foch del cor
ja tinch l' ànima cremada;
dom lo sí d' una vegada,
no vulguis que fassi festa;
del amor en la requesta
sigas tú ma balladora
y ballarém á tot'hora
tenintlo á n' ell per orquesta.

Entre sospirs y petons
riallas y forts gemechs,
deliris, ays y sotrechs
plors, desvaris y cansons,
ab onadas de il·lusions
avuy goig, demá dolor,
si no 'm negas lo teu cor
ens casarém desseguida
per ballar tota la vida
fins á l' hora de la mort.

P. V. CASAS.

MITJ EMBASTAT

L' Ajuntament de Barcelona es incurable.

Pateix de la malaltia del *mica mes mica menos*,
y no hi ha metjes ni manascals que li treguin de sobre.

Lo mes fort, en mans de nostra corporació municipal, se trenca.

Lo mes segur, se pert.

Lo mes bonich, s' espatlla.

Té mala má; tan mala má, que per tenir la seguretats de que un pensament hermós, una idea noble, una iniciativa simpática ha de malograrse, no hi ha com encarregar la seva execució al Ajuntament.

¿Destina socorros als pobres?... Els pobres son els únichs que no 'n participan.

¿Crema un castell de fochs artificials?... Ho fa en un puesto tan apropósit... que no pot véurels ningú.

Tothom deu recordarse del trist final que va tenir lo número mes bonich del programa de las últimas festas de la Mercé.

S' havia convidat als alumnos de las escolas municipales á passar una tarde al Parch.

L' Ajuntament volia obsequiarlos ab un brenar. A Barcelona no 's parlava de res mes que del brenar de las escolas.

Era un projecte que havia caygut de peus: tothom l' aplaudia; tothom alabava 'l municipi per sa generosa y democrática idea.

Arriba 'l dia senyalat per la festa.... La ciutat en pes se traslada al Parch per presenciaria. Compareixen los nens, compareixen las comissions, compareixen los convidats oficials, compareix tothom.... menos lo brenar de las pobras criaturas.

¿Per qué? Deficiencias d' organizació.... Excusas.... Que 'l contractista no havia complert; que 'l número de nens havia sigut mes gros del que se suposava; que l' ensaig d' una festa aixís sempre es difícil....

Total: que l' Ajuntament va convidar á brenar als nens de las escolas; que 's va *bombejar* la cosa ab tot l' estrépit que 's mereixia.... y que á horas d' ara encare hi ha nens que no han brenat.

Lo cas, si be en altra forma, acaba de repetir-se aquests días.

A mitjos de mes la premsa 'ns doná la fausta noticia ab tots los seus pels y senyals....

«Gracias á las gestions del arcalde, avants de Nadal desapareixerá la valla que tanca un tros de la plassa de Catalunya, y tot aquell espay quedará nivellat.»

—¡Al últim!—exclamá 'l públich:—¡ja era hora de que 'ns traguessin de davant aquell *empantano!*

Y en efecte: ha arribat lo dia de Nadal, y del programa de la *festa* apenas se 'n ha complert la mitat.

La tanca no ha sigut arrencada, sino serrada. Y no á ran de terra, sino deixantn'hi un bon trosset, porque 'ls propietaris no li perdin la pista y puguin d' aquí uns quants días tornarla á posar, si aixís convé als seus interessos.

En quant al nivellament del terreno, val mes no parlarne. Un escampall de pedras que fa por; sots ahont s' hi podria enterrar cómodament una familia; desigualtats que en alguns sitis arriban á formar esglahons de mes d' un pam.... No 'n vulguin mes de tragerias.

Veyent aquell camp perdut, y sobre tot considerant els perills que pel tránsit públich representa, la veritat.... casi casi 's troba á faltar la tanca de fusta.

L' Ajuntament, per xó, de fixo que n' está satisfet de la seva victoria.

¡Li deuría venir tan de nou que una cosa en que ell hi posa las mans sortís completament bé!....

MATÍAS BONAFÉ.

¡IGNOCENTS!

¡Quants ne deixá 'l rey Herodes!

(Poesia llegida per son autor en la vetllada literaria musical celebrada per la Societat Coral ALIANZA GRACIENSE lo dia 23 de Desembre de 1896.)

Aquell que ab tota conciencia sempre la farsa ha cregut y 'ls prodigis de la Ciencia nega d' un modo absolut; es un *ignocent* llanut.

Aquell qu' en alas del vici se llansa desesperat, per gosar d' un goig fictici, n' es, á dir la veritat, un *ignocent* desdixat.

La noya que s' enamora, (per gosar de ditxa pura,) d' un jove que no l' adora y causa sa desventura; es una *ignocent* eriatura.

Aquell que 's creu ser felís sols porque te molts dinés, sent rich es un infelís y ab rahó 's pot dir á més, que d' *ignocent* també n' es.

L' home que 's creu sé escriptor y passa lo temps robant las obras d' un bon autor,

¡CÓMO CAMBEAN LOS TIEMPOS! AVUY

—Quím, escolta...
—Vés, Coloma, vés; no m' amohinis!... ¡Qué pesada 't tornas!

AHIR

—Escolta, Quím...
—¡Parla, Colometa! Obra aquesta boqueta de mel y digas lo que vulguis.

qu' es, ell mateix va mostrant, al un *ignocent* ignorant.

L' home que, sens compassió, desitja fins lo torment tan vil de l' Inquisició per matar lo pensament; sent malvat... *ignocent*.

L' espós que 's veu obligat á pagá ab pena y neguit lo mal que un altre ha causat; y es senyalat ab lo dit; es un... *ignocent* marit.

L' home més llest y més viu, que ningú 'l pot encerá; pero que Ignocent se diu; fins que 'l pobre morirá *Ignocent* sempre será.

Y 'l Poble que sempre paga y que si cobra es rebent, si bé trist son plor amaga se veu qu' es ben clarament de tots ¡lo més *ignocent*!

FRANCISCO LLENAS.

LLIBRES

CÓRDOBA por FRANCISCO ALCÁNTARA.—Forma 'l volúm 56 de la popular *Colección Diamante*. Lo nom del autor excusa tots los enemics. Lo Sr. Alcántara es un escriptor de rassa, un dels que més sobresurten en la nova generació.

Córdoba, la sultana ciutat, ha trobat en la ploma de Alcántara inpregnada de color y sentiment artístich un instrument de bellesa descriptiva. Totas las páginas del llibre destellan aquella lluna brillant que posa de relleu lo caràcter y 'l modo de ser de una de las ciutats mes típicas, per sas históricas bellessas, de l' Espanya meridional.

En lo volúm hi figuran además interessants notas descriptivas de Salamanca, Valladolid y Toledo; un estudi molt atinat sobre l' escultura religiosa á Espanya y dos excelents retratos, el del pintor Joseph Villegas y 'l de Palafox, héroe de Zaragoza.

Crech que aquesta nota basta per evidenciar l' interés y l' importancia del últim volúm de la *Colección Diamante*.

LA ASOCIACIÓN Y LA COOPERACIÓN EN EL CAMPO por D. RAFAEL PUIG Y VALLS. Constitueix aquest estudi la interessantíssima conferencia que son autor doná temps enrera en lo *Foment del treball nacional*. Tracta en ella 'ls següents punts: *Estat de l' agricultura espanyola; Projecte d' associació rural; Importancia política y económica dels sindicats*.

Lo Sr. Puig y Valls, competentíssim en la materia, desentranya las causas del retrás y dels apuros de l' agricultura y senyala ab acert alguns dels medis més pràctichs per millorar las condicions de aquest ram de la producció, qu' es sens dupte 'l més important de tots. L' Associació rural es un d' ells. Establerta, segons las bases detingudament estudiadas pel conferenciant, no sols desarrullaria la técnica agrícola, generalisant los millors sistemas de producció per l' estudi y l' empleo de medis adequats, sino que además contribuiria á proporcionar als productes de la terra una colocació més venfatjosa y remuneradora.

No obstant, l' aislament en que viuen las classes agrícolas de nostre país, la falta de recursos de que generalment adoleixen y 'l tribut excessiu que pagan á la rutina, farán durant molt temps que llevors tan bonas com las escampadas pel Sr. Puig y Valls no germinin ni fructifiquin, per caure sobre terra estéril.

Altres llibres rebuts:

Cuestiones palpitantes de politica, derecho y administración en España, por D. Rafael M. de Labra.—Conté una

serie de discursos parlamentaris pronunciats per l' eloquent diputat autonomista y considerablement ampliats, els quals abarcan las següents materias: *Las relaciones d' Espanya y las Republicas Sud-Americanas; L' ensenyansa primaria per l' Estat; Los errores judiciales; La reforma colonial á Espanya; y Las Colonias espanyolas del Golf de Guinea*.

* * *La Cigala y la Formiga*, Comedia en un acte refundida y adaptada á la escena catalana per J. Blanch y Romani. Ha sigut donada á llum per l' empresa del *Teatro Regional*.

RATA SABIA.

TE RAHO 'L GALL

Diu un refrá catalá, bastant antich: «Per Nadal, cada ovella al seu corral». Es mentida aquest refrá y dich tontos als que 'l creuen; —digué un gall molt enfadat— ¿cóm pot dí 'l refrá vritat si á mí del corral m' en treuen;

J. CASTELLET PONT.

À ZERO

Teatros

—¡Y aixó que deyan que aquest any l' hivern passaria de llarch!... ¡Fihéuvosen dels *parnóstrichs*!

La senmana de las firas de Sant Tomás y dels turróns de Nadal no es pas la més propicia als estrenos teatrals. Generalment els empressaris treuen del calaix las funcions que més éxit han tingut durant la temporada, y ellas solas els bastan per tenir contents y entretinguts als parroquians que acuden als teatros á consolar-se del disgust de no haver tret la rifa ó á digerir tranquilament el gall.

Las novedats registradas se reduheixen á tres. Son las següents:

PRINCIPAL

Una pessa titulada: *La perruca de la sogra*. Autor: Don Tomás de A. Feliu y Pavia, nom completament nou en lo teatro. Se tracta de una producció sense gaires pretensions, bastant entretinguda y algun tant xistosa.

Lo seu éxit sigué favorable, y l' autor no pogué presentarse en escena á causa de una desgracia de familia.

LICEO

La circumstancia de cantar l' eminent Theodorini l' obra mestre de 'n Bizet, produhi una gran espectació entre 'ls filarmónichs habituals concurrents del gran teatro. La sala estava plena de gom á gom y l' actitud del públich en general, sino hostile era molt reservada.

Dir que la Theodorini ha adquirit per art marvellós la tessitura complerta de *mezzo-soprano* ab la qual sempre fins ara á Barcelona s' havia sentit cantar la *Carmen*, sería faltar á la veritat. L' órgano vocal de la celebrada diva s' ha reforzat en sa corda mitja, faltantli calitat en los aguts (s' entén en los aguts de la tessitura de *mezzo-soprano*). Pero ab tot y aixó pot encarregarse sempre que vulga, del paper de la indómata cigarrera: 'l caracteriza admirablement, el sent de veras, y 'l canta com un artista aventajada. No cal fer escarafalls de son treball exquisit.

La majoria del públich que la veje y l' escoltá en la primera representació estava tal volta massa preocupat ab la idea de que la *Carmen* no podia ser per ella. Al nostre humil entendre, la Theodorini demostrá tot lo contrari. A qui de tal pá 'n vulga fer rosegons, será precis titllarlo de descontentadís ó de malgastador.

¿Y qué dirém ara del tenor Bertrán? No se que 'ls haurá

fet aquest noy de Sans á molts dels que assisteixen al teatro ab la idea preconcebuda de ferlo caure. ¡Bé li ensenyan las dents y las urpias á veure si 'l destarotan!... Pero en la representació de la *Carmen* van tallarse.

En Bertrán cantá tot lo seu paper ab seguretat: en l' aria de la flor mereixia un gran aplauso y en tot l' últim acte s' hi va deixá anar fent un treball admirable en tota l' extensió de la paraula.

Quan en Bertrán se corretjeixi de apoyar las notas en lo nas, y consti que ara ho fa sols lleugerament, y sobre tot, quan ficantse dintre dels personatjes que interpreta se decideixi á animarlos, durant tota la representació, ab aquell calor que sapigué desplegar en l' últim acte de *Carmen*, ja podrán els que avuy el miran ab certa prevenció, buscar tenors de forsa que vinguin á ferli la pols. Pochs n' han de trobar qu' estigan tan ben dotats y que posseheixin una veu tan sancera, tan vibrant, tan extensa y varonil especialment en los aguts.

Fora dels dos personatjes principals, de la tiple Sra. Barone que 's feu aplaudir en lo paper de Micaela y del barítono Sr. Puigjaner que interpretá notablement el d' Escamillo, adolesqué la representació de la *Carmen* de falta de unitat en lo conjunt. Los corsos en alguna ocasió desafinaren ... y respecte al colorit, la batuta del mestre director més que un pinzell enter, no passá de mánech de pinzell. Basta dir que per primera vegada á Barcelona 's deixá de aplaudir lo garbós preludi del últim acte.

GRAN-VIA

S' ha estrenat ab éxit regular una revista cómic-hírica deguda als Srs. Lucio, Valverde y Torregrossa, titulada *Pobre diablo*.

Cada nit se representa y 'l públich aplaudeix sas ocurrencias, que no careixen de gracia, encare que tal vegada no tinguin totas ellas la deguda oportunitat.

UN TEATRO NOU

Ha vingut á aumentar los locals ahont se donan espectacles públichs, lo saló de ball del carrer de la Cera, número 31, transformat en teatro y batejat ab lo títol de *Ambigu Barcelonés*.

Hi treballa una companyia cómic-hírica dirigida per D. Joseph Asperó.

L' entrada es barateta; dos ralets, consumació compresa. La inauguració de aquest establiment no deixa de omplir una necessitat en los populosos barris de Arrabal.

N. N. N.

LA PELEGRINA

L' altre día una familia de la casa en que jo visch, me va moure una camorra....
Lo que passa entre vehins!

Jo tinch llogada una quadra, ells viuhén al primer pis; tenen tres ó quatre noyas que sempre van á exhibir, entre las quale n' hi ha una que no 's para als trenta abrils; es bastant ampla d' espatllas, molt abultada de pit, un bon xiquet mostatxada y sens gracia en lo vestir.

Donchs com deya; jo la quadra la tinch sota del séu pis; d' animals, un temps ab altre, no baixa de vinticinch; y com que tots, matxos, burrus, caballs, eugas y pollins, tots tenen lo seu pseudónim, puig sempre s' ha vist aixís, d' aquí vingué la renyina entre nosaltres vehins.

Jo possehesch una muleta, ó mulassa, més ben dit, que li dihem Pelegrina sols porque 'ns va escaure aixís. Arriba 'l mosso á la quadra cada día al dematí:

la mula, qu' es joveneta, desseguida fa 'l cap viu, renillant y tirant cossas, y 'l mosso li fa un gran crit y li diu per amansirla:

—Pelegrina, vina aquí!—

Passa aixó molts cops al dia; y com aquestos vehins tot lo día entran y surten, s' han donat per aludits.

L' altre día sent á taula, dinant, d' alló més tranquil, trucan, obra la minyona y 'm presenta un papé escrit. Era l' alcalde de barri que 'm citava per las sis.

Naturalment, compareixo; ja hi trobo á n' els meus vehins; es dir, no vehins: vehinas, aquellas del primer pis.

—¿Coneix vosté á las senyoras?—
l' alcalde tot serio 'm diu.

—Si senyor.—vaig contestarli,— senyó alcalde, per servi'l.

—Donchs ¿que té que dir á n' ellas?

—Jo?... res. ¿Y ellas á ne mí?

—Nosaltres tenim que dirli qu' es un gran desvergonyit el mosso que té á la quadra.

—No me'l mire pas jo aixís.

—¿Qué 'ls ha fet? Veyám, explíquis.

—¿Qué 'ns insulta día y nit; tot just 'ns veu que ja crida:

«¡Pelegrina, vina aquí!...»

Que passés una vegada!

pero passa molt sovint.

Per 'xó acudesch al alcalde,

perque hi posi un correctiu.

—¿Que vosté 's diu Pelegrina?

—Ay, si senyor que me n' dich!

—Donchs també s' ho diu (perdoni)

una mula que jo tinch.—

Al senti aixó 'l senyó alcalde

se las mira y riu que riu;

y va dí á la senyoreta

aquella dels trenta abrils:

—¿No 's dona per satisfeta?

—Si es tal com lo senyor diu...

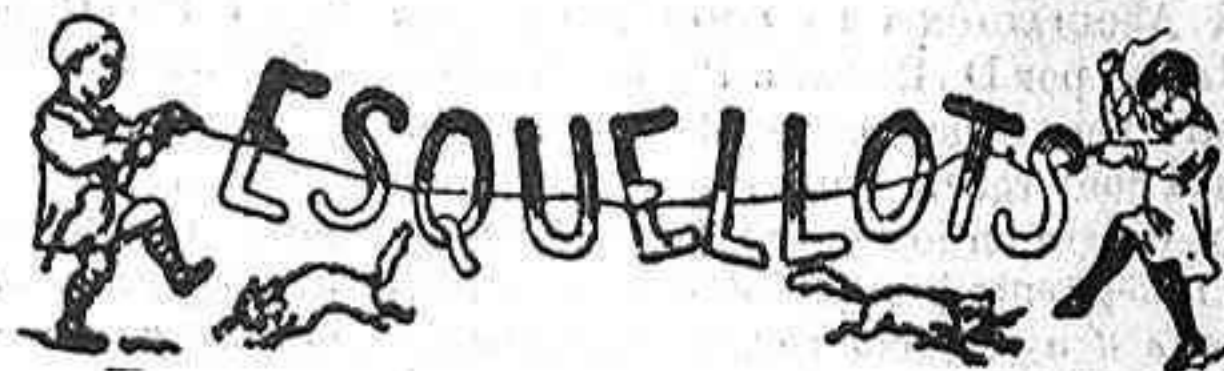
—Donchs ara reconcilhintse,

no vull guerra entra vehins.

Ah! y poden fer junts la festa

quan vingui Sant Pelegrí.

PEPET DE VILAFRANCA.

Ja s' han acabat las dos torres laterals de la fatxada de la Catedral bassílica. Semblan dos ramillets de natilla. D. Manuel Girona cada día, quan dini, al arribar als postres podrá pensar ab ellas, y la dolor de la nata li vindrá á la boca, sense necessitat de tenirne de comprar.

Ja veurán com ab lo qu' estalvihi per aquest sol concepte, las dos torres li sortirán de franch, y encare hi haurá fet negoci.

Si las torres laterals están ja terminadas, lo cimbori, per ara, quedarà sense construir.

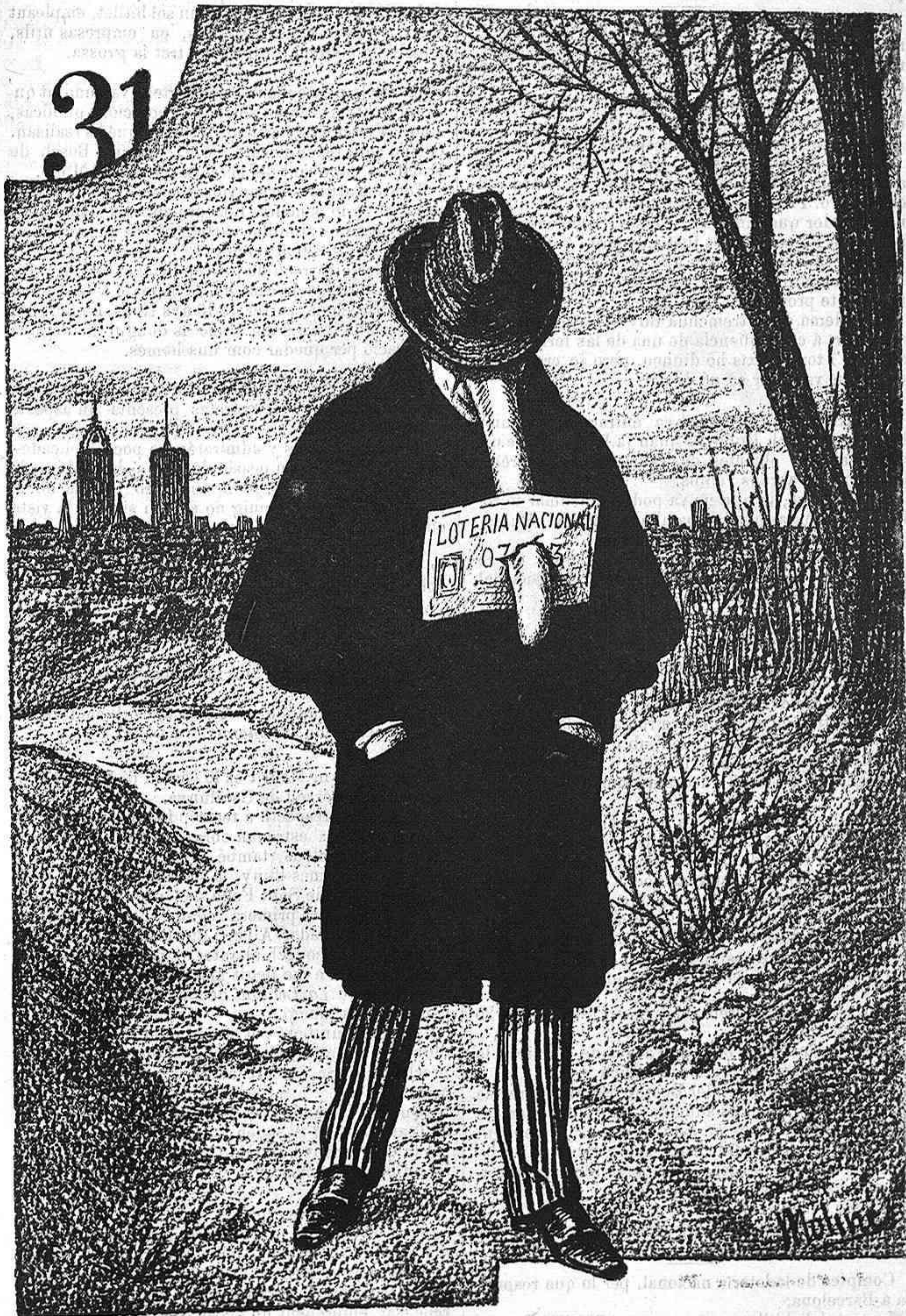
No es que D. Manuel haja acabat els diners; aixó may. Pero ell calcula dos cosas: primera, que 'l dret de ser enterrat á la Catedral ja 'l te reconegut y ningú li quita. Y segona, que 'l cimbori representa 'l barret del edifici.

Y deu haverse dit:—Ja n' hi ha prou: no vull que

¡¡¡RES!!! (per M. MOLINÉ.)

31

—¡Jo qu' esperava aquest dia ab tan frenétich desitj!...

¡Ni un mísero reintegro!
¡Ni un xavo partit pel mitj!

'l día que m' enterrin la catedral estigui ab lo barret posat.

Aquí tenen la rahó de perque 'l cimbori quedarà per construhir.

Si 'l domador Mr. Spessardy no te tigras mes fieros que 'l *Céssar*, ja pot treure'ls de la gabiá de ferro y deixarlos anar per casa seva, que potser li casarán alguna rateta.

Aquell animal mes que un tigre va demostrar ser un marruix de gran tamanyo.

¡Vaya una manera de arronsarse davant del toro!...

L' amo de *Céssar* digué que á pesar de lo que assegurá la premsa de Madrit, el seu tigre va vencer al toro. Pero per lo vist mes prompte es atrapat un domador que un coix. *Céssar*, diumenje, á la plassa de Barcelona, tot just va veure l'estampa del banyut, va demostrar que á falta de valor, tenia sobra de memoria... y res: tigre escaldat, ab aygua tebia 'n te prou.

L' endemá de la tremenda lluyta, 'l tigre *Céssar* va morir, á conseqüencia de una de las feridas que va ferli 'l toro. Aixís ho diuhen, pero jo crech que de lo que va morir siguié de por.

L' altre día, un lladregot va entrar en lo domicili del meu amich Rufart, y quan ja havia tret de una vitrina alguns objectes de valor, siguié sorprés y detingut per alguns vehíns.

Ara 'l lladre, ja que no va poder consumir lo robo, podria jugar una broma al advocat Sr. Rufart.

La de nombrarlo 'l seu *defensor*.

Y ja veurían com l' amich Rufart, posant de rellu una vegada mes sa gran habilitat professional, seria capás de treure'l al carrer.

Los periódichs de Roma dedican grans elogis al nostre paisá l' eminent artista Enrich Serra, ab motiu de un dels últims quadros que ha pintat. Se titula «*Spechio di Venere*» (Mirall de Venus) y representa un tros de la campinya romana, clapada d'estanyols, dels quals ne brollan, ab una vegetació especial, las emanacions de la febre. La llum trista del crepúscul impregna 'l quadro de una fonda melancolia.

Sobre l' aygua salmástica de un dels estanys s' hi enmiralla una estàtua de Venus, procedent de un temple derruhit ó de un' ara votiva. D' aquí 'l títul del quadro. Sols las estàtuas poden resistir las emanacions mortíferas de la campinya romana tan impregnada de soletat y de misteri com opulenta de colors espléndits. Ningú com l' Enrich Serra sent aquests temas. Los estanys pontins li donan la febre. Pero la seva es la febre de la poesia.

Una errada de imprenta del *Brusi* (edició del 25 de Desembre.

Dona compte de l' obra que acaba de publicar lo Doctor Segalá sobre 'l dialecte eólich, y diu:

«El trabajo personal del Doctor Segalá se revela en la multitud de citas aducidas para justificar las teorías, de suerte que en esto estriba principalmente la relativa originalidad que se descubre en el libro, por haber sido sacadas de obras literarias escritas en *cólico* ... etc.»

¡*Cólico* per *Eólico*!...

Vaja, que 'ls caixistas devegadas tenen unas distraccions molt graciosas!

Comptes de la loteria nacional, per lo que respecta á Barcelona:

Import dels bitllets venuts.....	4.750,000 Ptas.
Quantia dels premis cobrats....	610,000 »
Pérdua.....	4.140,000 »

¿Quin será 'l día en que 'ls barceloníns se desvesin de pendre part en un joch ruinós, en lo qual lo banquer se retira una suma qu' equival al import reunit de tots els primers premis?

Lo día que no comprém ni un sol bitllet, empleant los diners tontament gastats, en empresas útils, aquell día podrém dir qu' hem tret la grossa.

La moda dels concursos de cartells va cundint qu' es un gust. Ara ja no sols las corporacions públicas, sino las empresas particulars son las que 'ls realisan. O sino aquí tenen la casa de D. Vicens Bosch de Badalona, fabricant del acreditat Anís del Mono.

Tots los artistas espanyols quedan invitats á pendre part en lo concurs. Los premis son tentadors: 1,000 pessetas al millor cartell, 500 al que vinga en segon lloch y 250 al tercer.

Pera ferse carrech de las condicions, los artistas poden dirigirse á la casa de Badalona ó á la sucursal de Barcelona, carrer de Banys Nous, número 15.

Y ara que l' Anís del Mono 'ls dongui la deguda inspiració per quedar com uns homes.

Lo saló Parés, plé d' obras degudas exclusivament á senyoras y senyoretas presenta un aspecte encantador.

Vagin á véurelas y admirarán no pocas delicadesas... Y si hi van en ocasió de que s' hi trobin algunas de las autoras, ja 'ls asseguro jo que no s' entenderán de feyna, puig no sabrán si fixar la vista en los quadros ó en los originals.

Perdonin si m' abstinch de fer mención especial de lo que mes crida l' atenció dels inteligents. Qualsevol preterició argüiria una falta de galanteria.

Algunas de las expositoras no ocultan qui es el seu mestre.

—La dona es una gran imitadora—deya un crítich.

Y un jove admirador del *bello sexo*, li contestava: —Per aixó son tan *monas*.

Consti que ni Madrit es lo cervell d' Espanya, ni Barcelona 'l cervell de Catalunya.

Per lo que respecta á teatro, fora de Madrit, en alguna ocasió s' estrenan obras de verdader mérit, y fora de Barceloua, també.

Per no anar mes lluny, la senmana passada, en lo *Teatro Goula* de Sant Feliu de Guíxols, se va posar en escena per primera vegada la comedia catalana de D. Salvador Albert, titulada *Lo despertar de un cor*. No conech al autor, y per lo que respecta á l' obra no n' he llegit mes que una escena, la que transcriu *La Lealtad* de aquella vila, al donar compte de la funció.

Donchs si un botó pot servir de mostra, y tota l' obra está á l' altura de aquella escena, no vacilo en proclamar al Sr. Albert autor dramátich de bona casta.

¿Qué fan las empresas que á Barcelona 's dedican al Teatro catalá? Si tenen tanta son com sembla, sápigam que á Sant Feliu de Guíxols s' acaba de sentir un bon *despertador*.

L' escena á Nova York.

S' ha de celebrar una boda; la núvia está vestida y á punt de solfa; pero 'l nuvi no compareix. Després de molt esperar en lo Jutjat, s' enteran tots los presents de que 'l poca pena, á última hora s' ha repensat, emprenent un viatge á Boston.

¿Vostés creurán pue la núvia va desmayarse?

Ca... ¡qu' es cas!

La núvia va dir:—Vestida estich y de aquí no 'm

moch. Ja m' hi fet compte de menjar pa de boda, y de totas maneres vull casarme.

—Pero ¿ab qui, desgraciada?—li preguntan.

—Ay ay ¿ab qui?—respon ella—Prou agencias de matrimonis hi ha á la ciutat. Que 'm vajin á buscar un nuvi desseguida y que me 'l portin, costi lo que costi.

Aixís van ferho, sortint els convidats en distintes direccions. Mitj' hora després, la nuvia tenia no un nuvi, sino cinch ó sis, y encare va poder triar.

La única cosa que m' extranya es que no vaja dir: —Me 'ls quedo tots!

Lo pr'xim divendres, vigilia d' any nou, *La Campana de Gracia* publicarà un número extraordinari, del qual ne tinch las millors notícias.

Y no dich res mes, porque ja saben que 'l popular senmanari quan se proposa lluhirse, 'n sab.

Ha mort lo nostre estimat amich D. Sebastia Gay. Era una persona molt coneguda á Barcelona y apreciada de tothom per sas hermosas prendas de carácter. Dedicat en un principi al comerç, deixá 'ls engorros del *Debe* y del *Haber*, per entregarse al cultiu de la pintura, art pel qual sentia verdadera vocació ajudada de una gran aptitut.

Anys enrera publicá un álbun interessant de las Covas de Artá (Mallorca): posteriorment contribuí al decorat del *Lyon d' or*; y distintas vegadas honrá las páginas del *Almanach de l' Esquella de la Torratxa* ab primorosos dibuixos.

¡Pobre Gay! De molt temps venia patint una enfermetat cardíaca que havia de acabar 'ell. Ni trobantse tant mal perdia 'l seu carácter alegre, *gay* com lo seu apellido.

—Home — vaig dirli un dia, veyentlo molt millorat—trobo que fas mes bona cara.

—Si, noy—me va respondre—un metje homeópata m' ha apedassat; pero ab pedassos de distint color.

Al dedicarli aquest

petit recort, enviém á la seva apreciable familia 'l nostre mes sentit condol.

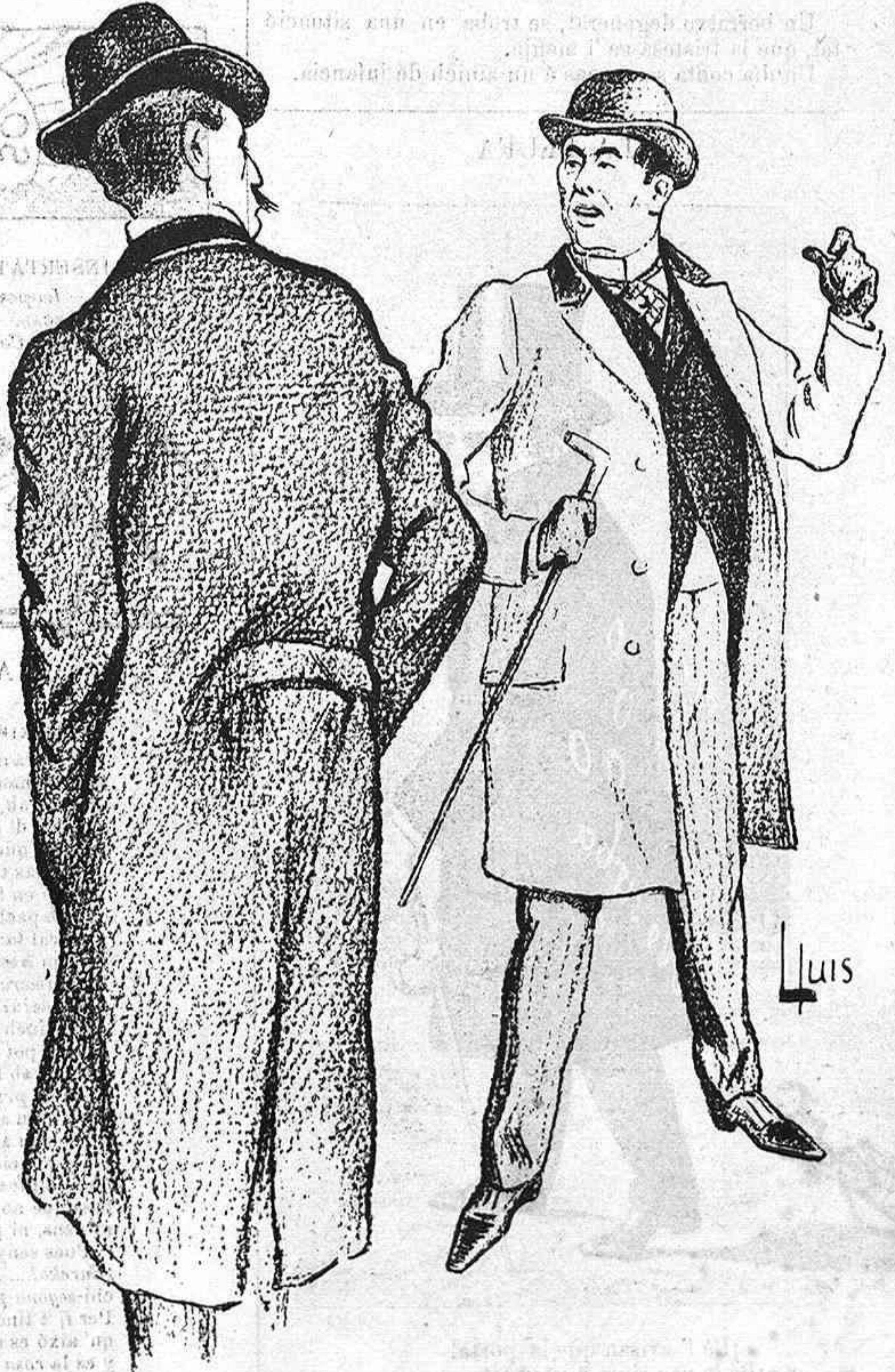
Una frase de un metje alienista:

—¿No dirían may en que 's coneixen desseguida 'ls verdaders boigs? En que 'ls boigs tenen una sola locura y 'ls demés ne tenen varias.

ITRES TASSASI

M' han dit que la téva mare fa oposició á nostra boda

EL KRAK DEL DÍA

—¿Qué me 'n diu de aquesta baixa de las *Fransas*?
—*Que á río revuelto....* ganancia dels que portan el tinglado.

perque té la pretensió
de lluhir, puig diu qu' es jove
y vaja, que no li agrada,
que fa vella l' ésser sogra.

¡Ara vegi! ¡Aixís estém?

Mira tú la gata moixa!

Poch se pensa ella 'l disgust
que té de venirli á sobre,
y creume que tinch empenyo
de jugarni una de bona.

Si á n' aquell que no vol caldo
diu que tres tassas n' hi donan,
jo m' empenyaré en ferla avia
que fa més vell qu' ésser sogra!

JAPET DE L' ORGA.

QUENTOS

Un borrarxo degenerat, se troba en una situació
tal, que la tristesa se 'l menja.

Un día conta sas penas á un amich de infancia.

LA LLUFA

¡Bé l' avisan que la porta!
¡Bé la veu riure á la gent!...
Hi está tan acostumat,
que ja ni menos se 'n sent.

—Estich aburrit del mon—li diu—y he pres una
resolució per acabar de una vegada ab tantas penas.
¿May dirías que he pensat?

—Tú dirás.

—He pensat entrar á un convent.

—Ja sé á quín. Tú no pots entrar mes que á la
Grand Chartreuse.

Consells paternals:

—He sabut, fill meu, que menteixes ab frequen-
cia, y es precis que t' acostumis á dir sempre la ve-
ritat, per molt que 't costi.

—Está bé, papá.

Un instant de silenci.

—Calla!...—exclama 'l pare.—Han trucat... Corra,
fill meu, ves á obrir, y si demanan per mí, digas
que no soch á casa.

A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADAS.—*Im-pos-si-bi-li-ta-ri-a.*
- 2.ª TRENCA-CLOSCAS.—*O locura ó santidad.*
- 3.ª GEROGLÍFICH.—*Com més ous més truytas.*

XARADAS

I

DEXIFRANT UNA *idem*.

¡Si será negra ma estrella!
¡Si será mon cap carbassa
que dar ab la solució
no puch d' aquesta xarada,
per més que ab afany *barrino*
ja fa unas tres horas llargas!

Pero en fi, paciencia y fora,
que ab paciencia tot s' alcanza
y no cal tan prest rendirse....
torném á emprendre la tasca.
La primera ¿cóm pot ser?
¿Cóm será? ¿cóm será? ¡Calla!
Ja la tinch tres *invers-prima*;
mes no pot ser ¡voto al diastre!
que per ab l' altre lligar
hi ha un *primer invers* de massa.
Suprimim aquesta, donchs,
y probém altra vegada.

La solució aixís sería
tercera inversa-dos-quarta
cosa que no te sentit,
ni peus, ni potas, ni camas.

Pues senyor.... ¿Tel volta?... ¡Just!

¡Eureka!.... Aixó es.... tres girada-
chi-segona-primer-a-e.

Per fi 't tinch; pro... ¡pastarada!
qu' aixó es un mot castellá
y es la cosa catalana.

¡Oh Total! Quants infelissos
tenen á Sant Boy estatje
'hont passen la vida victimas

DE COS PRESENT (per F. ALBERTÍ.)

Las absoltas del gall.

PENSANT AB L' ANY NOU

—1898.... ¡Bonich número!.... No sé per qué 'm sembla que aquest any hi ha d' haver bona cullita de marits.

de dos-primera xaradas;
 més que siga jo un d' aquells
 no ho lograré ningú, vaja;
 puig tranquil plego lo tres
 y que la endavini un altre,
 que jo trobaré com sempre
 la solució desitjada
 esperantme sols set días,
 que á tothom que no mori antes
 la dirá somrihent LA ESQUELLA
 de la próxima senmana.

JOAN BRUGUER CANER.

II

A Total hi passá un pr'na,
 ahont demostrá son dos
 y ab lletras de tres-invers
 el nom será del qui fos.

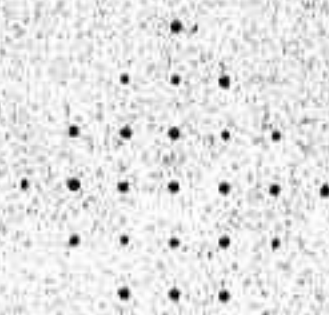
ROSSINYOL.

ENDA VINALLA

Tinch ulls pero no hi veig gens,
 y plantas sens ser jardí:
 ara tú, lector, barrina,
 que més clar no t' ho puch dir.

LLUÍS SALVADOR.

ROMBO

Primera ratlla vertical y horisontal: consonant. — Segona: moneda. — Tercera: objecte geométrich. — Quarta: fruyta. — Quinta: materia textil. — Sexta: nom de dona. — Sèptima: vocal.

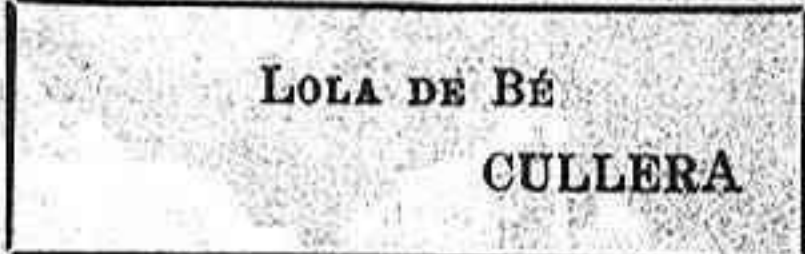
UN XINXONET.

AUCELLET NUMERICH

- 3 5 2 1 3 — Nom de dona.
- 6 7 5 3 — Poble catalá.
- 3 4 3 — Nom de dona.
- 1 7 1 3 — „ „
- 2 1 2 4 3 — „ „
- 1 2 7 4 7 6 — „ „
- 1 2 3 4 5 6 7 — Nom d' home.
- 5 7 6 3 5 7 6 — Ofici.
- 3 1 5 3 4 3 — Carrer de Barcelona.

ANTONET DEL VENDRELL.

TRENCA-CLOSCAS

Formar ab aquestas lletras lo titul de una sarsuela castellana.

MELÓN CANSADO.

GEROGLIFICH

Noya
 D.
 100 100 100
 D.
 Inés

J. M. VILLÁ.

Antoni Lopez, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

EDICIÓ ILUSTRADA

La Empresa de LA ESQUELLA, desitjant fer un obsequi als seus lectors, ha conseguit de la Casa *Obras de Pérez Galdós* la venda en condicions excepcionals d' aquesta obra, que á pesar de valguer 85 pessetas, pot ser avuy adquirida pels nostres lectors per 73'60 pessetas.

L' obra té 92 quaderns, al preu una pesseta; pero 'ls lectors de LA ESQUELLA, podran obtenirlos per 80 céntims, presentant per cada quadern l' adjunt cupó.

B. PÉREZ GALDÓS

EPISODIOS NACIONALES

LLIBRERÍA ESPANYOLA

RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20, BARCELONA

ADMINISTRACIÓ

DE

La Esquilla de la Torratxa

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PRESENTANT AQUEST

CUPÓ

podrá adquirirse en l' Administració

DE

LA ESQUELLA

pél preu de 80 céntims un quadern de l' obra

EPISODIOS NACIONALES

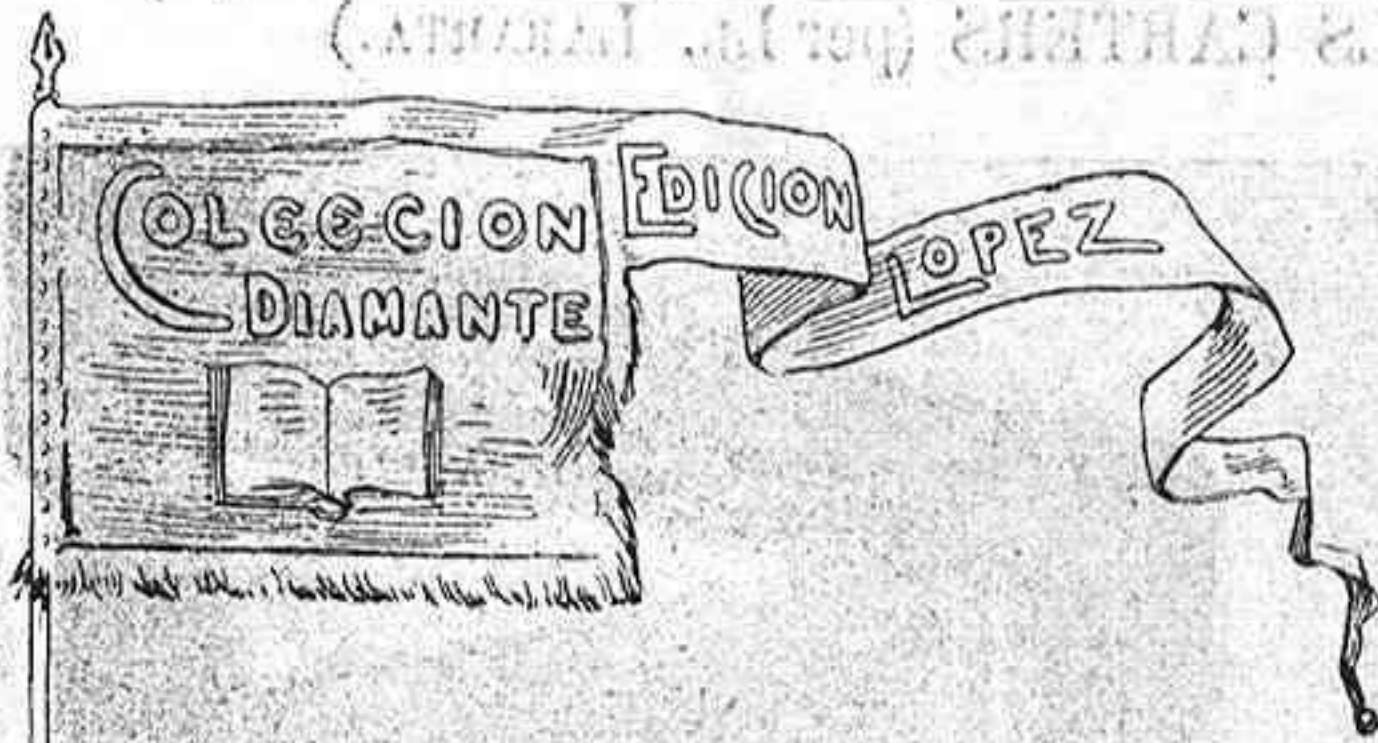
edició de lujo, ilustrada ab més de 1,200 dibuixos de renombrats artistas..

Los quaderns constan de 5 y 6 plechs.

B. PÉREZ GALDÓS

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

Acaba de salir el tomo 56

DE LA

COLECCIÓN DIAMANTE

titulado

CÓRDOBA

POR **D. FRANCISCO ALCÁNTARA**

Precio 2 reales

ALMANACH

DE

La Campana de Gracia

para 1898

Preu 2 ralets.

DIETARIOS

desde 1 á 2'50 pesetas

TAPAS AB PLANXAS DAURADAS

PER ENQUADERNAR

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

Ptas. 1'50. Preu de las TAPAS Y ENQUADERNACIÓ, Ptas. 2'50.

¡Año nuevo! ¡El mejor aguinaldo!

BARCELONA Á LA VISTA

Precioso album de 192 fotografías de la capital y sus alrededores, encuadrado con artísticas tapas articuladas con cordones de seda.

Precio de la obra Ptas. 8.

AVIS

Lo divendres que vé día 7 de Janer

★ **LA ESQUELLA DE LA TORRATXA** ★

publicará un número especial-extraordinari que apesar de sa esplendides no valdrá mes que **10 céntims**.

DEMÁ DIVENDRES

Balans d'any - Fí d'any - Comensament d'any

LA CAMPANA DE GRACIA

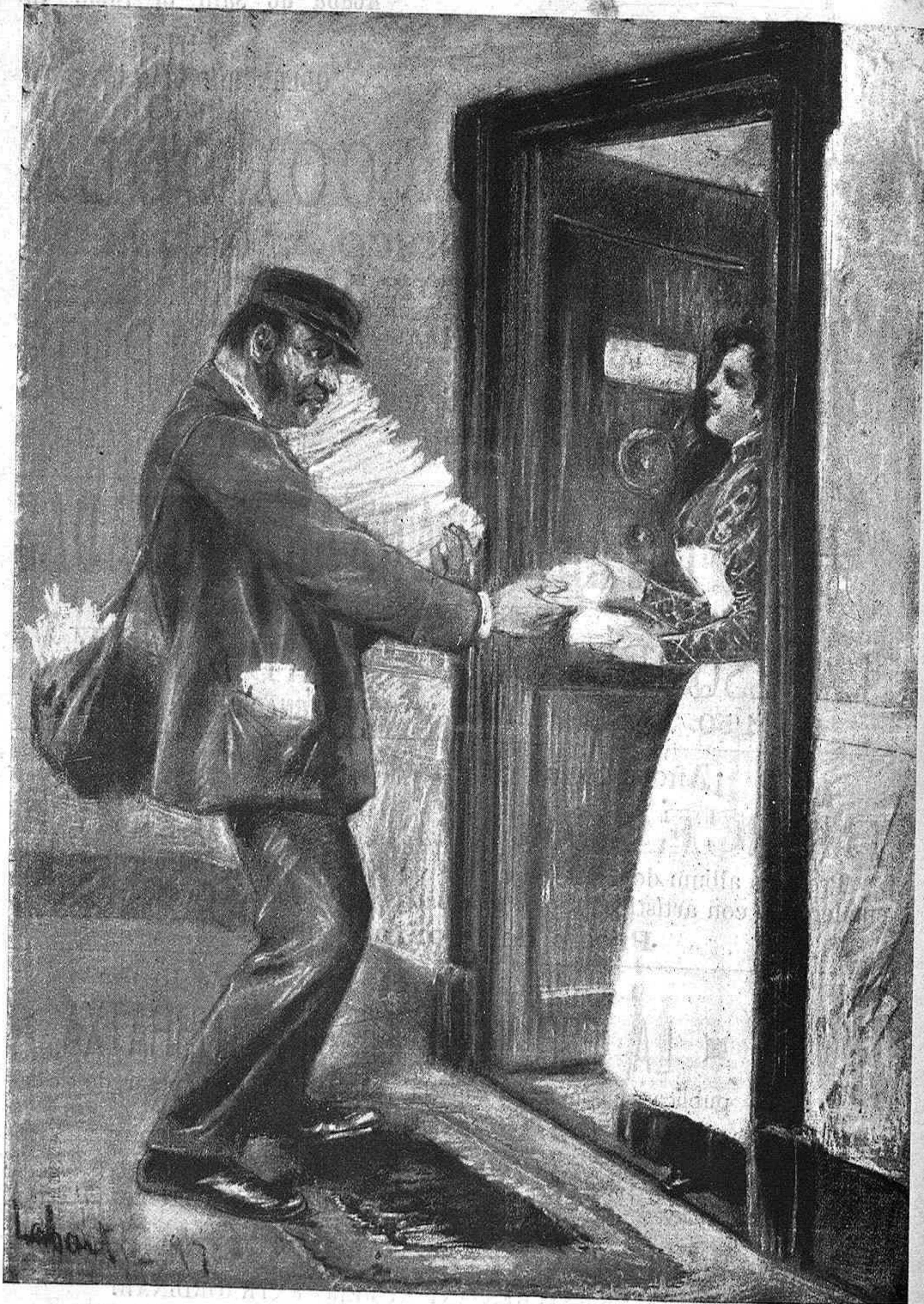
PUBLICARÁ UN INTERESSANT NÚMERO EXTRAORDINARI

10 céntims | Text é ilustració d'actualitat | **8 planas**

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d'extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebairas.

LO TORMENT DELS CARTERS (per Ll. LABARTA.)

— ¡Tingui! ¡Setanta quatre tarjetas de cap d' any!... Y per tot aixó ¡ni un céntim!